

Lov ovennævnt komme til at omfatte Eiendomme, der ere over 2 Skpr. Hartkorn, hvilket allerede er blevet fremhævet af det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgfreds, og jeg tror, at han har Ret, men hvis vi blot holde os til Eiendomme under 2 Skpr. Hartkorn, ville vi i alle Tilfælde komme til de $\frac{5}{12}$. Jeg har talt om, at der vil blive stabt nye Huse i stor Mængde ved denne Lov, og at Proletariatet vil blive forøget i betydelig Grad, og man har kaldt dette for en Overdrivelse, men, naar man ser hen til, hvad der i saa Henseende er passeret mellem 1860 og 1873, vil man finde, at disse Eiendommers Tal er voget med 19,123 altsaa med henved 20,000, og en stor Mængde af dem ere beboede af mere end een Familie. Jeg tror derfor, at, naar man giver en saadan Kreditlov, som absolut maa op-hjælpe Udflytningen og Opsvølsen af nye Huse, er man berettiget til at sige, at den vil paastynde Formerelsen af Proletariatet, i hvilket Omfang kan jeg naturligvis ikke bestemt angive, men man virker ved denne Lov for Proletariatets Forme-relse istedetfor, at man burde modvirke det. Det er en stor Ulykke, allermest for den dygtige og hæderlige Arbejderklasse, om det løse og ledige Proletariat skulde voxe for stærkt. Jeg skal nævne, skjøndt det kun er en mindre Ting, at der findes en stærk Indvandring Sted af Svenske her til Sjælland. Det, der har holdt dem noget tilbage, er, at de have haft ondt ved at faae Hus og Hjem. Paa denne Maade vil man let kunne bygge Huse, og det vil da, som fremhævet af det ærede Medlem for Skjelskør (Holstein-Holsteinborg), være uundgaeligt, at de, der bygge saadanne Huse og skulle forrente Prioritetslaanene, ville søge at faae det mest Mulige ud af dem ved, faaledes som det nu sker, at leie deres Stuer ud til Andre, og faaledes vil Indfilderlassen yderligere formeres, og maasse for en stor Del af Tilførselssteden. Naar vi dernæst komme til den Maade, hvorpaa Statshjælpen ydes, vil man se, at det trods alle de Forsigtighedsforanstaltninger, man end kan tage, væsentlig bliver to private Foreninger. Dette kan ikke negtes, og jeg forstaaar overhoved ikke al den Diskussion, der har fundet Sted om det ene Medlem af Bestyrelsen, som om han skulde udøve en saadan Indflydelse, at det blev til en Statskreditkasse. Jeg har nemlig ikke i Loven set det Allermindste om, hvormange Bestyrere der skal være, jeg har ikke set Noget om, at Formanden eller det af Staten udnævnte Medlem af Bestyrelsen skulde kunne nedlægge et Veto mod den øvrige Bestyrelses Beslutninger. Det bliver derfor i det Væsentlige to private Foreninger. Jeg vil ikke tilbageholde den Bemærkning, at disse to private Foreninger, som man her tilbyder at disponere over Statens Rentegaranti til Fordel for deres Standsfæller, bestaar af den Klasse af Befolkningen, som i de økonomiske Forhold, naar der er Tale om Sam-

fundsanliggende og Foreningsanliggende, ere mindst istand til at styre den Slags store Foreninger, uden herved i ringeste Maade at ville udtale noget Nedsættende om denne Samfunds-klasse. Jeg tror endvidere, at Følgesen under dette Lovforslags Behandling har spillet en ganske overordentlig stor Rolle, og jeg behøver i saa Henseende ikke at komme tilbage til den høitærede Ministers og mange Andres Udtalelser. Jeg skal blot nævne en, fordi jeg vil inddrag den, nemlig den, der er gaaet hele Landet over, at der her i Landet ikke gives nogen Stand, der lever under haardere Vilkaar end Husmandsstanden paa Landet. Den ærede Minister har spurgt, om der da ikke var Anledning til at løfte denne Stands Vilkaar baade materielt og aandeligt. Jeg skal tillade mig meget bestemt at benegte, at det er den Stand, der lever under de haardeste Vilkaar. Udenfor denne findes der hele den egentlige, ikke besiddende Arbejderklasse baade paa Landet og i Byerne, og jeg vil tillade mig at spørge, hvad man vil svare den, og med hvilken Ret man kan modsætte sig dens Fordringer om, at Staten ogsaa skal komme den tilhjælp ved Oprettelsen af Kreditkasser eller hvadsommelst Andet, naar man vil motivere denne Lov ved, at det er den haardest stillede Samfunds-klasse, som man vil komme tilhjælp fordi den lever under en vis økonomisk Trang. Det Spring, der er gjort fra de Principer, der ellers ligge til Grund for Kreditforeningerne, til de Forholdsregler, man her har adopteret for at komme jordløse Huse tilhjælp med Statsgaranti og til, hvad enkelte Medlemmer i Thinget fordrer, at komme den fuldstændig besiddelsesløse Klasse tilhjælp ved storartede Udlaan af Statskassens Midler, er slet ikke saa overordentlig stort. Der er et Spring, det indrømmer jeg, men det hidtidige Grundlag har man forladt. De Grunde, der ere nævnte for denne Lov, kan man nemlig bedre og mere større Ret gjøre gjældende ligeoverfor de Samfunds-klasser, jeg har nævnt, naar der er Spørgsmaal om, hvor stor Trangen er der, og det er jo Trangen, der egentlig har været det Afgjørende i dette Forhold. Det er Gaandværkere, de smaa Skippere, som kunne trænge til Laan for at faae deres egne Skibe eller for at frigjøre sig for det økonomiske Tryk, at de stybde Noget i deres Skibe, Forpagtere kunne trænge til Drifts-laan, kort sagt, alle de samme Grunde kunne anføres for disse Klasser, som ere anførte for Husmandene, ja, efter min Mening ofte langt fyldigere, baade da Trangen tider er større, og idet Loven, anvenbt paa denne Maade, i alt Fald formentlig vil komme hele Samfundets Udvikling tilgode. Man kunde anføre de samme Grunde, naar der er Tale om 2den Prioritetslaan for Næsten, de $\frac{7}{12}$ af Landeieendomsbesidderne. Naar de søle sig trykke ved deres Laan, kunde man ogsaa komme til at yde dem Statsgaranti for at høve Kur-